

116. Zakon z dne 5. junija 1890. l. o prejemkih vojski pripadajočih suplentov na srednjih šolah, učiteljskih in učiteljskih izobraževaliških in navtičnih šolah, vzdrževanih po državi, gledé njih dolžnosti dejalne službe v stalnem vojsstvu, v vojnem pomorstvu, v deželni brambi ali v črni vojski. 117. Zakon z dne 6. junija 1890. l. o državnih ugodnostih, ki se bodo dodelile, ker se zemljiško-razbremenilni dolg in drugi dolgovi mejne grofije moravske premene v nov deželni dolg v največinskem znesku 9,000.000 goldinarjev. 118. Zakon z dne 6. junija 1890. l. o dopustkih in pogojih za gradnjo dolenskih železnic. 119. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 7. junija 1890. l., da se občine Lopuszna, Łukowica in Manasterzec odkazujejo okolišu mestno-delegovanega okrajnega sodišča samborskega v Galiciji. (Dalje prihodnjič.)

Drobne vesti.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1890.

— Iz kronike društva „Pravnika“. Društveni odbor je bil sklenil, obrniti se do vis. deželnega zbora kranjskega s prošnjo, da se društvu podeli denarna podpora za izdajo nemško-slovenske juridično-politične terminologije. V seji dne 14. t. m. je bila ta prošnja rešena in deželni zbor je na predlog poročevalca finančnega odseka, poslanca Fr. Višnikarja podelil društvu v rečeni namen petsto goldinarjev podpore. Predlog je priporočal z govorom dež. poslanec dr. Fr. Papež, načelnik našemu društvu Vest o tej podpori zabeležujemo zahvalnim čuvstvom, ker prvič se je ž njo ustanovil znaten del zaklada, potrebnega v uresničenje našega podjetja, a drugič nam je ta sklep visoke zbornice odlično priznanje, da se društveni odbor trudi okolo javnodobrega in potrebnega dela. — Izpiske za terminologijo so nadalje doposlali gg.: dr. Fr. Papež, odvetnik itd. v Ljubljani; Ant. Kupljen, c. kr. notar v Črnomlju in dr. K. Triller, odvet kandidat v Ljubljani.

— (Osebne vesti.) Dr. Adalbert Gertscher, višjesodni svetnik v Ljubljani imenovan je predsedn. kom. okrožnemu sodišču v Celji. — Imenovani so nadalje: Dr. K. Paeuer, okr. sodnik na Vrhniki, dež. sod. svetnikom v Ljubljani; Fr. Codrig, okr. sodnik v Tolminu, dež. sod. svetnikom v Rovinji; zač. okr. komisar I. Tekavčič definitivnim komisarjem, vladni koncipist V. Haas zač. okr. komisarjem. — Premeščeni so: davčni nadzornik J. Lončar s Krškega v Postojino, davčni nadzornik Fr. Geiger iz Radoljice na Krško; notar A. Ballaben iz Trziča v Ajdovščino. — Umrli je dne 1. t. m. Iv. Juvanc, bivši not. kandidat v 37. letu svoje dobe.

— (Plemstvo) podelil je cesar c. kr. vladnemu svetniku Ant. Globočniku v Ljubljani, na svojo prošnjo vpokojenemu, v priznanje zvestega in izvrstnega službovanja.

— († Lovrenc pl. Stein,) čigar smrt smo naznanili v zadnjem listu, porodil se je dne 15. novembra 1815 v Eckernförde v Šleswig-Holsteinu; studiral

je na vseučilišči v Jeni in v Kielu ter tu dosegel doktorsko dostojanstvo. Od tódi šel je v Pariz, kjer je v letih 1840—1842 izdal sloveči svoj spis o francoskem socijalizmu in komunizmu, kateri je leta 1850. izšel v novem izdani pod naslovom: „Die Geschichte der socialen Bewegung in Frankreich“ (3 zv.) Vrnivši se iz Pariza, habilitoval se je na vseučilišči v Kielu ter postal tu profesor l. 1848. — Schleswig-Holsteinskih homatij udeležil se je publicistično v Cottovi „Allg. Ztg.“, a tudi dejanski, tako da je bil po Danski vojni svoje profesure odstavljen ter je moral iz dežele. Leta 1853. prišel je na Dunaj ter je hotel tu osnovati velik politični dnevnik, deloma na podlogi nauk Frid. Lista. Mesta dvornega svetnika v finančnem ministerstvu, katero mu je bil Bruck ponudil, ni vsprejel, drage volje pa je prevzel stolicu narodnega gospodarstva na Dunajskem vseučilišči. — Leta 1856. izdal je potem najprej svoj „System der Staatswissenschaften“ (2 zvezka), osnovan na nauku o družbi, 1. zvezek: „System der Statistik, der Populationistik und der Volkswirtschaftslehre“; 2. zvezek: „Die Gesellschaftslehre“. Potem pa je vso svojo delavnost obrnil v to, da bi sestavno obdelal novo polje državnih znanostij: „upravno znanost“. Snujoč iz razlike med vlado in upravo v ustavni državi, iz temeljnega razklada med zakonom in naredbo, začel je v velikih potezah razvijati nauk o delovanju vladajoče in upravljajoče države kot samostalno znanost. To znanost je ob enem začel prvi predavati na vseučilišči Dunajskem in dosegel je, da je bila kasneje pripoznana kot obvezni predmet in pod imenom upravnega prava ali državne znanosti uvedena na drugih vseučiliščih. Celo vrsto spisov je izdal o tem predmetu pod naslovom „Die Verwaltungslehre“ v 7 delih. Prvi del obsega nauk o izvršujoči oblasti: Das verfassungsmässige Verwaltungsrecht, die Regierung und das verfassungsmässige Regierungsrecht (2. izd. 1869); Die Selbstverwaltung und ihr Rechtssystem (2. izd. 1869); Das System des Vereinswesens und des Vereinsrechtes (2. izd. 1869). Drugi del in naslednji razpravljajo notranjo upravo in njena posamezna področja: Das Bevölkerungswesen und sein Verwaltungsrecht (1866); Das öffentliche Gesundheitswesen in Deutschland, England, Frankreich und anderen Ländern (1867); Das Polizeirecht, das Pflégenschaftswesen und sein Recht (1867); Das Bildungswesen, das Elementar- und das Berufsbildungswesen (1868); Die allg. Bildung und die Presse (1868); Die wirtschaftliche Verwaltung (Volkswirtschaftspflege) (1868). Te spise zbral je Lov. Stein sam v manjši kompandij pod naslovom: Handbuch der Verwaltungslehre mit Vergleichung der Literatur und Gesetzgebung von Frankreich, England, Deutschland und Oesterreich (2. izd. 1876.). — Sestav narodnega gospodarstva izdal je v knjigi: Die Volkswirtschaftslehre (2. izd. 1878) in finančno znanost v knjigi: Lehrbuch der Finanzwissenschaft für Staats- und Selbstverwaltung, mit Vergleichung der Literatur und Finanzgesetzgebung von England, Frankreich, Deutschland, Oesterreich, Russland und Italien (5. izd. 2. zv. 1886). Nekateri njegovi manjši spisi izmed premnogih so: Die Gegenwart und Zukunft der Rechts- und Staatswissenschaft Deutschlands (1876); Die staatswirtsch. und landwirtsch. Bildung (1880); Der Wucher und sein Recht (1880); Die drei Fragen des Grundbesitzes und seine Zukunft (Die irische, kontinentale und transatlantische Frage) 1881; Bauerngut und Hufenrecht (1882);

Die Frau auf dem Gebiete der Nationalökonomie (5. izd. 1876); Die Frau, ihre Bildung und Lebensaufgabe (1890) in dr. Razun tega ustanovil in vodil je prof. Stein nekaj let „Centralarchiv für Gesetzgebung und Statistik,“ bil sourednik časopisu „Austria“ v trgovinskem ministerstvu. L. 1861. ustanovil je in potem uredoval „Centralblatt für Eisenbahnen- und Dampfschiffahrt“; ko pa je ta časopis nedavno premenil se v „Verordnungsblatt“, začel je Stein izdajati nov strokovni list „Zeitschrift für Eisenbahnen und Dampfschiffahrt“, kateri še danes izhaja. Dopisoval pa je tudi sicer mnogim velikim časopisom o gospodarskih in političnih vprašanjih. Deloval ni samo na vseučiliščih, nego tudi po akademijah in učenih društvih kot njihov član, — stopil je tudi na praktično gospodarsko polje, kjer pa ni bil posebno srečen. — Stein je vsekakor bil velmož po duhu, naj se uže oziramo na njegovo izredno plodovitost v znanostni literaturi, ali na njegovo znanje, razprostirajoče se po tako širnem duševnem polji, ali pa na obilico novih idej, katere je pošiljal v svet. Nastopal je kot literat in učitelj vedno aristokratski, pisal je in govoril vedno duhovito in elegantno. V svetu učenem je zategadelj uže zgodaj imel slavno ime, v publicistiki vedno pozorne čitatelje, a v vseučiliščih navdušene slušatelje. Dvorana, v kateri je on predaval, bila je vedno polna, z duhovitimi pointami in elegantnim kretanjem znal je učenjak, rekli bi, sapo zapirati mladim in starim slušateljem. Na Dunaji bil je sploh znana oseba. A z druge strani je omenjati, da Stein ni izpolnil mnogo nadej, katere je vzbudil, prvikrat nastopivši v literaturi s svojim delom o francoskem socializmu. Udal se je bil preveč Hegelovi filozofski dialektiki, katera je njegove spise delala nejasne, šel tudi v jarem svoji prebujni fantaziji, katera mu je vsak hip rodila nove hipoteze, zato pa tudi protislovja v njegovem svojem sistemu; sam ni utegnil proučiti svojih zasnutkov, na pol zrele je polagal v knjige, in videti je bilo, da nemirni duh hrepeni v jedno mer le po novem. Zaradi tega se mu ni posrečilo, da bi ustanovil svojo državoznansko šolo. Pač pa se mora trditi, da je Lov. Stein sam položil v državne znanosti neizmerno zdravih kalij, katere odgojiti bode hvaležna naloga njegovih zahvalnih potomcev.

— (Dr. Karol Doliač,) predsednik odvetniški zbornici v Gorici, praznoval je dne 11. t. m. preredko petdesetletnico. Leta 1840. se je namreč naselil kot odvetnik v Gradišči in rečenega dne je torej izpolnil, starček s 85. leti, petdeset let, odkar je odvetnik. Mož, doma iz grgarskega Dola, bil je zaradi svojega odličnega značaja in uzonega pravicoljubja od vseh, brez razlike, jednako čislán veljak vso dolgo dobo, v Gorici in na Goriškem sploh. Leta 1849. prišedšega v Gorico, volili so ga v Kromeriški državni zbor, a pozneje 10 let za Goriškega župana. Bil je tudi deželni poslanec in dve volilni dobi glavarjev namestnik in deželni odbornik za Goriško. „Njegovemu redkemu neupogljivemu pravicoljubju, katero je vrlemu možu prouzročilo mnogo bridkih ur in grenkih skušenj“, piše „N. Soča“, „imajo se Goriški Slovenci zahvaliti, da so zdaj dostojno zastopani v deželnem zboru in da po svojih zastopnikih lahko zagovarjajo ter branijo svoje pravice in koristi v svojem jeziku“. Jubilanta so Goriški odvetniki na lep in prisrčen način počastili. Izročili so mu tudi krasno adresno, katere gorka in jedrovita vsebina nas sili, da jo p. n. čitateljem svojim priobčujemo v prevodu od besede do besede, rekše:

„Prečastiti gospod in tovariš!

Danes se Vam končuje petdeseto leto, od kar ste, upisani v našo vrsto, začeli opravljati Svoje posle. — Dolgo življenje, veljavna, cvetoča, srečna starost, sta božja darova, ki napolnjujeta s hvaležnosto Vaše srce in ob jednom srca Vaših dragih in prijateljev, med katere — tako se nadajamo — uštevate tudi nas. Ta sicer uže sama ob sebi vesela okolščina, pa ne more še dosti pojasniti naših kipečih čutov; marveč upiramo svoj pogled s spoštljivimi in ginjenimi čuti v ono takó dolgo in vedno pošteno, vedno neomadeževano življenje, ki ste je dostojno in plemenito prebili. — Odkar moremo po svoji starosti s spominom segati v preteklost, ali odkar nas je srečna usoda prvokrat z Vami seznanila, da smo potem skupaj prebili del svojega življenja, posvečevaje se istim poslom, občudovali smo v Vas ne samo onih duševnih darov, katere pač lahko ocenjamo, pa jih nikdar ne moremo doseči, ampak one prednosti duha, katere, ker prihajajo iz volje, so pristopne vsem in v kojih dosego tudi nas lahko osrči veljaven vzgled. — Vi se lahko nazaj ozirate v pol stoletja; spominjate se, da ste je preživeli opravljaje težavne službe, v katerih se prepogostoma usiljuje madež pohlepnosti in ki neredko ponujajo netila nepoštenim dobičkom; — a Vi, lahko jasnega čela nase obračate besede divnega pesnika: „Sempre posposi la sinistra cura“. Vi niste nikdar ločili spodobnega spoštovanja, dolžnega oblastvom kot varuhom socijalnega reda od pravih čutov lastne nezavisnosti in one svojih tovarišev. — Bili ste zgovorni v Svojih javnih govorih, a ne da bi hoteli zapeljevati v zlo, učeni, živahni in natanko razsodni, a nikdar neuljudni v svojih sodnih spisih, vzbujali ste in podpirali zavest pravičnosti v porotnikih, sodnikom predstavljali ste bolj čisto zrcalo zakona in nam, ki smo Vas radi gledali, da smo si nabirali koristnih naukov, kazali ste, kakó more in mora biti zagovornik plemenica, ki razsvitlja pot pravice, a ne veša, ki zakrivlja, da jo izgubimo. — Toda, kar se je najglobeje utisnilo v naša srca, kar nas najbolj k Vam oklepa ter nam najbolj oslaja današnji dan, to je način, po katerem ste vedno z nami, Svojimi tovariši, občevali. Na bojišči živahnih in vednih razprav, katere postajejo tem ostreje pod pritiskom gmotnih koristij, godi se pač redko, da besedovanje ne pušča za seboj kake grenkobe. Na Vas nismo nikdar zapazili niti njene sence ne. Nikdar ni mogla krinka nasprotnika tako dobro zakriti Vašega obličja, da ne bi bili mogli pod njo spoznati svojega ne samo uljudnega, ampak pristrčnega tovariša. In ko Vas je naš glas uže večkrat pozval na krmilo naši zbornici, ravnali ste vedno takó, da smo čutili, kakó prijatelj vodi usodo prijateljev in da smo imeli v Vas ne samo voditelja, ampak branitelja. — Dovolite torej, gospod predsednik, da se z Vami radujemo današnjega tako lepega in zasluženega dne in sprejmite voščilo, katero pošiljamo iz dna svojih src: Bog Vas ohrani in blagoslovi.

V Gorici, dne 11. novembra 1890.“

Slede podpisi 18 goriških odvetnikov.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gl., za pol leta 2 gl.

Uredništvo je v Ljubljani, št. 8 na Bregu; upravišтво pa na Križevniškem trgu št. 7.